

СТАНОВИЩЕ

на дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор”

Автор: проф. д-р Маринела Великова Михова, ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“

Научна област: Педагогически науки

Професионално направление: 1.2 Педагогика (Образователен мениджмънт)

Университет: Софийски университет „Св. Климент Охридски”,

Факултет: Факултет по педагогика

Катедра: Дидактика

Заглавие на дисертацията: *„Ефективност на училището в Кипърската образователна реалност: проучване на позициите на специалисти и потребители”*

Име на дисертанта: Елена Неарху Тукидиду

Данни за докторанта

Елена Тукидиду успешно завършва през 1998 г. Кипърския университет като бакалавър по Начално образование. През 2008 г. се дипломира като магистър по Образование (Образователен мениджмънт) към Университета в Бат. През същата година приключва и специализацията ѝ в Университета в Янина.

От 1999 г. е назначена за начален учител, а в последствие изпълнява и административните задължения на директор. Докторантката участва активно в научния живот на страната. Тя е член на три научни съюза на територията на Кипър и Гърция и перманентно участва на научни конференции.

Професионалната биография на Е. Тукидиду я прави уверена в избора и разработването на една интересна и дискуссионна тема за дисертационно изследване.

Данни за докторантурата

Елена Тукидиду е докторант в самостоятелна форма на обучение на английски език към катедра „Дидактика” на СУ „Св. Климент Охридски”. Дисертационният труд е одобрен и насочен за официална защита с решение на Факултетния съвет на Факултет по педагогика от 28.02. 2017 г.

Допускането до публична защита и съставът на научното жури са фиксирани със заповед на ректора на университета РД-38-166 от 08.03.2017 г.

Не се констатира нарушения или отклонения при осъществяване на процедурата по представяне, обсъждане и даване ход за защита на докторската дисертация.

Данни за дисертационния труд и автореферата

Актуалност на дисертационната тема

Темата на дисертационния труд *„Ефективност на училището в Кипърската образователна реалност: проучване на позициите на специалисти и потребители”* е дисертационна и актуална. Изборът ѝ е в резултат от педагогическия и административен опит на докторантката, умението да анализира образователната реалност и убедеността в основната функция на училището. Приемайки безрезервно твърдението, „че характеристиките на отделното училище могат да окажат влияние върху прогреса на учащите” (с. 1), Елена Тукидиду обосновава значимостта на избраната тематична област и основанията да изследва ефективното училище като убедително аргументира избора си и ясно очертава фокуса на изследването - „Сред изследователите няма общо съгласие за това какво включва училищната ефективност или какво прави едно училище ефективно» (с. 3). Актуалността на изследването е както в динамиката на характеристиките на ефективното училище, така и във факта, че проблемът не е достатъчно изследван в Кипър и че там «училищната ефективност не се разглежда като оказваща влияние върху преподаването и ученето» (с. 4).

Композиционно единство на дисертацията

Представеният дисертационен труд е структуриран съобразно научните стандарти, които се изискват за такъв вид разработка. Състои се от увод, седем глави, заключение, библиография, приложения. Общият обем на дисертацията е 346 страници, от които 239 страници текст, 24 страници използвана литература (414 източника на латиница), 72 страници приложения. Според мен структурата на дисертационното изследване може да се оптимизира като четвърта, пета и шеста глава се обединят в една глава „Анализ на резултатите”, а седма глава „Ограничения и препоръки” да се обедини със Заключението.

Използваната литература е от 414 заглавия на английски език. Докторантката включва издания в по-широк времеви параметър, което произтича от своеобразието и непреходната актуалност на темата. Представената библиография е доказателство за информираност и сериозна научноиздирвателска работа.

Прави впечатление прецизно конструираната концептуална рамка на изследването. Докторант Елена Тукидиду има абсолютна яснота по отношение на това какво иска да изследва, защо да го прави, какви са стъпките, през които трябва да премине изследването, кои са най-подходящите методи за постигане на поставената цел и аргументирано отговаря на изследователските въпроси. .

Като логическа последица от направения избор на изследователски проблем, докторантката обособява обекта на дисертационното изследване: „ефективното училище” (с. 15). Предмет на нейното изследване са „ключовите характеристики, определящи дадено училище като ефективно” (с. 15).

Целта на дисертационното изследване е да се идентифицират ключовите характеристики, които определят Кипърското начално училище като ефективно (с. 15). За постигането на целта и конкретизиране на изследователските търсения докторантката формулира три оперативни въпроса, които фокусират понататъшната й дейност. В хода на изследването тя и за миг не се отклонява от тези въпроси и това предава на дисертационния труд изключителна задълбоченост, цялостно вникване в същността на проблема и подробно и изчерпателно анализиране на резултатите.

Структурата на изследването е логична и е обусловена от формулираната изследователска цел.

Теоретичният анализ на дисертационното изследване започва с глава първа „Образователната система на Кипър”. Според мен формулировката е прекалено обща. Четящият не получава ясна представа за образователната система на Кипър като цяло, а само за един аспект на образователната система, а именно управлението ѝ. Вниманието на докторантката е съсредоточено върху характера на управление на образователната система в Кипър, произтичащите от това специфики в подбора и правомощията на директорите и оценяването на учителите. Тази информативна част на дисертационния труд играя ролята на макрорамка, в която се изследва конкретният проблем – ефективното училище.

Във втора глава Елена Тукидиду представя един много всеобхватен, задълбочен и аналитичен преглед на научната литература по въпроса за училищната ефективност. За да открие концепции и идеи за ефективност и да обобщи ключови характеристики на училищната ефективност докторантката прави прегледа на научната литература на основата на ясно определена структура: анализ на определенията за училищна ефективност; изследвания по проблема за ефективното училище; критики към проучванията на ефективното училище; методи, които се използват за изследване на

ефективното училище; модели за оценяване на училищната ефективност; модели на училищна ефективност; модел на училищна ефективност с множество заинтересовани страни; измерване на ефективността; ключови характеристики на училищната ефективност.

Целите на тази глава, свързани със създаването на една обща представа за това, което се знае до момента по изследвания проблем, както и критичният анализ на установеното от предходни изследвания, са постигнати максимално. Докторантката демонстрира много добра информираност и умение за интерпретация на ключови характеристики на ефективното училище, представени в публикациите, които биха могли да се приложат в кипърските начални училища. Тази глава допринася съществено за постигането на яснота, определеност и конкретност по отношение на предстоящото представяне в следващата глава на концептуалната рамка, която описва различните нива, отговорни за формирането на ефективни училища.

В трета глава подробно и детайлно са описани дизайна и методологията на изследването. Прави впечатление аргументираността на всяко изследователско решение, което докторантката взема. Те са свързани с изследователския подход, определянето на извадката, методите за събиране на информация, статистическия анализ. По отношение на вида изследване Елена Тукидиду основателно преценява, че за конкретния случай най-подходящо е проучването, защото то е „насочено към получаване на информация от представителна извадка от популацията и от тази извадка могат да се направят заключения, валидни за популацията като цяло” (с.105). От тук следващата стъпка е определянето на подходяща извадка. Докторантката аргументира определянето на извадката, която включва училища, учители, родители, ученици, директори, и описва както нейните възможни количествени стойности, така и реално включилите се в проучването. Всяка една от посочените извадки е детайлно и коректно описана. За методи на изследване, свързани със събирането на информация, направеният избор е върху триангулация на основата на въпросник и интервю, и пилотно изследване. Те са описани обстойно и прецизно като специално внимание е отделено на приноса, който имат за постигане целта на изследването.

В тази глава са аргументирани възможностите за постигане на валидност и надеждност на резултатите чрез избрания изследователски инструментариум и неговото приложение. Логично и обосновано докторантката анализира избора на изследователски методи през призмата на тези изисквания.

В четвърта и пета глава се подлагат на анализ резултатите от въпросника и интервюто. Представянето на обобщените резултати от трите извадки като отговори на поставените три изследователски въпроса е добро решение, чрез което се постига яснота, прецизност и структурираност на изложението. Направен е детайлен количествен и качествен анализ на резултатите по всеки от шестте фактора, които описват характеристиките на ефективното училище. Търсени са съответните връзки и зависимости, които водят до намирането на смислен и изчерпателен отговор на поставените изследователски въпроси.

Шеста глава представя резултатите и съответно заключенията, направени от анализите в предходните две глави. Данните се сравняват посредством процес на крос-валидиране като се търси съвпадение или различие. Обработката на данните, тяхното представяне и анализиране, се извършва с помощта на статистически пакет за социални науки (IBMSPSS 20 за Windows) като са използвани дескриптивни статистически методи на анализ (честота, средна стойност, процент, стандартно отклонение и др.). Положителното на този анализ е, че докторантката не се фокусира върху изследването на това, което се знае и е известно по проблема за характеристиките на ефективното училище, а върху разширяване и обогатяване на това познание.

Използваната комбинация от изследователски методи в съчетание с избраните математико-статистически методи, аналитично представените резултати наред с много добре подбраните графични форми за още по-доброто визуално възприемане показват дълбоко и компетентно познаване от докторантката на спецификата на изследователската работа.

Седма глава има рефлексивен характер. В нея Елена Тукидиду накратко, но много конкретно анализира ограниченията в дизайна на собственото си изследване и формулира препоръки, чрез които те могат да бъдат преодоленни. Тези разсъждения са много полезни за едно последващо връщане към темата.

Формулираните обобщителни заключения, с които Елена Тукидиду финализира своя дисертационен труд още веднъж доказват задълбоченото вникване и детайлно познаване на изследвания проблем, което е основание за изказването на аргументирано лично мнение върху характеристиките на ефективното училище.

Представеният за рецензиране дисертационен труд притежава значима теоретична и приложна стойност. Той представлява завършено теоретико-емпирично изследване с постигнати резултати, които водят до изпълнение на поставените цели и задачи.

Авторефератът отразява коректно съдържанието на дисертационния труд и съответства на изискванията. Имам една техническа бележка, свързана с разминаването на броя на главите в съдържанието към автореферата и в изложението му. Това разминаване не се забелязва в дисертационния труд.

Научни приноси

Основните постижения и приноси на дисертационното изследване могат да бъдат обобщени по следния начин:

Теоретико-научни приноси:

1. Направено е много подробно проучване на научната литература, свързана с изследването на училищната ефективност, като проблемът е изяснен от различни гледни точки, които са подложени на критичен анализ.

2. Дефинирани и подробно са описани ключови фактори на ефективното училище и е оценена тяхната значимост за всички членове на училищната общност.

3. Допълнена е представата за същността, ролята и значението на ключовите характеристики, които определят ефективните училища, като при анализа на мнението на изследваните лица акцентът е поставен върху онова, което разширява вече известното.

4. В резултат на добре подбрани изследователски инструментариум е натрупано ново познание за факторите, които допринасят за училищната ефективност в Кипър.

Научно-приложни приноси:

1. Разработен е модел на училищна ефективност, основан на множество заинтересовани страни. В условията на централизирана образователна система, каквата е тя в Кипър, този модел може да осигури двупосочна и гъвкава комуникация, която води до ефективност.

2. Резултатите от направеното изследване, в което са включени всички заинтересовани страни – учители, родители, директори, ученици, могат да послужат за разработването на училищни стратегии и пътни карти за постигане на ефективност.

3. Добре аргументираният и много детайлно представен дизайн на изследването би подпомогнал всяко следващо подобно изследване.

Обоснованият от авторката контекст на постижения и обособените от нея приноси съответстват на съдържанието на разработката и отразяват обективно постигнатото от нея като докторант.

Публикации по темата

Докторантката представя 3 научни публикации по темата на дисертационното изследване. Те адекватно представят отделните етапи от работата ѝ.

Заключение

Представеният за обсъждане и защита дисертационен труд е резултат от много добре осъществено изследване, резултатите от което имат теоретична и приложна значимост. Трудът е добре структуриран, изложението е последователно и логически непротиворечиво и демонстрира подчертания интерес, компетентност и ангажираност на докторантката към изследваната проблематика.

Оценявайки положително дисертационния труд и приносите на автора, предлагам на уважаемото жури да присъди образователната и научна степен „**ДОКТОР**” в професионално направление 1.2 Педагогика (Образователен мениджмънт) на докторант **Елена Неарху Тукидиду**.

26. 04. 2017 г.

.....
проф.. д-р М. Михова